

ВСТУП ДО ФІЛОСОФІЇ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	12 Інформаційні технології
Спеціальність	122 Комп'ютерні науки
Освітня програма	Цифрові технології в енергетиці
Статус дисципліни	Нормативна
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	2 курс, весняний/осінній
Обсяг дисципліни	2 кредити ЕКТС Загальна кількість: 60 год. Лекційних занять: 18 год. Практичних занять: 18 год. Самостійна робота студентів: 24 год.
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, МКР.
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/Schedules/ScheduleGroupSelection.aspx
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/ Практичні заняття: викладачі кафедри філософії http://philosophy.kpi.ua/vikladachi/
Розміщення курсу	платформа дистанційного навчання «Сікорський»/сервіс «Google Classroom»

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчання та результати навчання

В умовах трансформації системи суспільних відносин, реформування держави, актуалізується необхідність формування аналітичного і творчого мислення фахівця, здатного досліджувати, розкривати та пояснювати смисли явищ світу, його професії, соціального життя загалом, мислення, здатного порозуміти та визначитись зі світоглядними та ціннісними орієнтаціями сучасної цивілізації.

Навчальна дисципліна «Вступ до філософії» знайомить студентів із історією виникнення і розвитку філософської думки, основними філософськими проблемами, що допоможе визначити сенс та цінність людського життя, власне місце в сучасному інформаційному суспільстві, орієнтуватись у соціальних та політичних процесах, сформувати уявлення про наукову картину світу, зрозуміти механізми становлення і розвитку людської свідомості, набути та розвинути комунікативні навички.

Виклики сьогодення вимагають нової ініціативної, творчої людини, а філософія формує здатність критично мислити, креативно вирішувати складні завдання, закладає вміння відстоювати власну думку, самостійно приймати обґрунтовані та виважені рішення, бути самодостатньою, цілісною особистістю.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в різних сферах суспільної діяльності, в тому числі у фаховій практичній діяльності, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що

передбачає застосування загальнофілософської методології, розвиток критичного мислення та формування наукового світогляду як теоретичного (систематизованого) відношення суб'єкта до суцього з позицій належного (необхідного).

Після вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1);
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК 6);
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (ЗК 7);
- здатність генерувати нові ідеї (креативність) (ЗК 8);
- здатність бути критичним і самокритичним(ЗК 10);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (ЗК 13);
- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК 15).

Програмні результати навчання (ПР)

- ПР 1 Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук.
- ПР 25 Зберігати та примножувати досягнення і цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для того щоб розпочати вивчати дисципліну «Вступ до філософії» достатньо мати природничо-наукові знання в межах програми середньої школи; знання та розуміння суспільних проблем, які визначали характер основних етапів всесвітньої історії; бути ознайомленим з творами світової та вітчизняної художньої літератури.

Освітній компонент «Вступ до філософії» має міждисциплінарний характер та інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей. Йй безпосередньо передує дисципліни з блоку історичних навчальних дисциплін, одночасно з нею вивчається дисципліна з блоку психологічних навчальних дисциплін та в подальшому вивчається дисципліна з циклу правових навчальних дисциплін.

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Предмет філософії. Основні напрями, школи, течії в історії філософської думки.

Тема 1.1. Сутність та предмет філософії. Філософія як теоретична основа свідомості, наукового пізнання та світогляду.

Тема 1.2. Класична філософія: від Античності до Нового часу.

Тема 1.3. Класична філософія: напрями, школи, представники.

Тема 1.4. Некласична філософія: напрями, школи, представники.

Розділ 2. Ключові філософські проблеми.

Тема 2.1. Філософський зміст проблеми буття.

Тема 2.2. Специфіка людського буття.

- Тема 2.3. Філософське поняття свідомості.
Тема 2.4. Філософські основи пізнання.
Тема 2.5. Філософське осмислення соціального буття.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Наведено рекомендовані навчальні матеріали та ресурси для засвоєння матеріалу, розглядуваного на лекційних заняттях та практичних заняттях.

Базовий

1. Вступ до філософії : конспект лекцій [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня бакалавра за всіма освітніми програмами всіх спеціальностей / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Новіков Б.В., Богачев Р.М., Муратова І.А., Бабіна С.І., Костроміна Г.М., Пенюк В.Б., Руденко Т.П., Самарський А.Ю. – Електронні текстові дані (1 файл: 316 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. – 114 с. – <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/48432>.

2. Вступ до філософії. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра за всіма освітніми програмами всіх спеціальностей / КПІ ім. Ігоря Сікорського ; уклад.: Б. В. Новіков, Р. М. Богачев, С. І. Бабіна, В. М. Зуєв, Г. М. Костроміна, Т. М. Свідло, М. І. Сторожик. – Електронні текстові дані (1 файл: 937,49 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. – 84 с. – <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/47940>.

3. Основи філософії: навч. посіб. [Л.О. Сандюк, С.П. Симоненко, О.В. Сулим, М.Ф. Шмиголь, Н.В. Щубелка, Ю.С. Юшкевич]; за ред. М.Ф. Шмиголя. К.: Центр учбової літератури, 2019. 412 с.

4. Філософія: кредитно-модульний курс [Л. Мозговий, І. Бичко, Р.Додонов]; за ред. Л. Мозгового, Р. Додонова. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 456 с.

5. Філософія: навч. посіб. [І. Бичко, В. Табачковський, А. Бичко]. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 648 с.

6. Філософія: підруч. [Л.В. Губерський та ін.]; ред. Л.В. Губерський; худож. О.Д. Кононученко. Харків : Фоліо, 2018. 621 с.

Додатковий

1. Гринів О.І. Нариси з історії філософії / Олег Гринів. – Львів: Світ, 2018. – 430 с.

2. Історія філософії: навч. посіб. для студ. ВНЗ ; за ред. Г.І. Волинки. М-во освіти і науки України. [4-те вид. стер.]. К.: Каравела, 2019. 479 с.

3. Словник-довідник для підготовки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Філософія» (для студентів денної, заочної та дистанційної форм навчання усіх напрямів підготовки) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова ; уклад. : Н. В. Козирєва. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 69 с.

4. Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України; голов. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

Інтернет-ресурси

1. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Філософія: підруч. [2-ге вид., перероб. і допов.]. Нац. ун-т Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого». Харків: Право, 2018. 432 с. // Режим доступу до джерела: <https://library.nlu.edu.ua/senmk/item/237-filosofia.html>
<https://westudents.com.ua/knigi/623-filosofya-danilyan-og.html>

2. Лузан А.О. Вступ до філософії. Київ : ЦНЛ, 2019. 136 с. / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <https://textbook.com.ua/filosofiya/1473453638>
<https://westudents.com.ua/knigi/619-vstup-do-filosof-luzan-ao-.html>

3. Філософія: хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. акад. НАН України Л.В. Губерського. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2012. — 621 с. / [Електронний ресурс] / Режим доступу до джерела: <https://westudents.com.ua/knigi/622-filosofya-guberskiy-lv.html>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції, перелік основних питань та рекомендована література
	Розділ 1. Предмет філософії. Основні напрями, школи, течії в історії філософської думки
	<p>Тема 1.1. Сутність та предмет філософії. Філософія як теоретична основа свідомості, наукового пізнання та світогляду.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика філософії як теоретичної свідомості і системизнань. 2. Історична зміна предмета філософії. 3. Структура філософської системи як універсального знання. 4. Відмінність філософії від міфу і релігії. 5. Функції філософії.
	<p>Тема 1.2. Класична філософія: від Античності до Нового часу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основне питання філософії та його роль у визначенні філософських напрямів. Дві сторони основного питання філософії (онтологічна і гносеологічна). 2. Матеріалізм та ідеалізм як протилежні способи вирішення основного питання філософії: лінія Демокрита і лінія Платона в історії пізнання. 3. Види матеріалізму: стихійний натурфілософський, природничо-науковий, метафізичний, діалектичний або історичний. 4. Види ідеалізму: об'єктивний, суб'єктивний.
	<p>Тема 1.3. Класична філософія: напрями, школи, представники.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Філософський монізм і дуалізм як принципи побудови системи знань (на прикладі дуалізму Р. Декарта і монізму Б. Спінози у вченні про субстанцію) 2. Монізм – вчення про буття у Середньовічній філософії. 3. Агностицизм як заперечна відповідь щодо гносеологічної сторони основного питання філософії. 4. Діалектичне вирішення основного питання у німецькій класичній філософії 19 ст. (від Канта до Гегеля і Маркса). Діалектична філософія як розмежування класичної та некласичної філософії.
	<p>Тема 1.4. Некласична філософія: напрями, школи, представники.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Позитивізм як сциєнтичний напрям некласичної філософії (О. Конт, Г. Спенсер, Дж. Мілль). 2. Волюнтаризм (ірраціоналістичні вчення про світову волю А. Шопенгауера, волю до влади Ф. Ніцше). 3. Філософія життя (В. Дільтей, А. Бергсон). 4. Екзистенціалізм (С. К'єркегор, М. Гайдеггер, К. Ясперс, А. Камю, Ж.-П. Сартр). 5. Фрейдизм і психоаналіз (З. Фройд, К. Г. Юнг, Е. Фромм). 6. Феноменологія (Е. Гуссерль). 7. Герменевтика (Х. Г. Гадамер, П. Рікер). 8. Антропологія як напрямок некласичної філософії (М. Шелер, Г. Плеснер, А. Гелен).
	Розділ 2. Ключові філософські проблеми
	<p>Тема 2.1. Філософський зміст проблеми буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-філософські концепції онтології. 2. Матеріалістичні концепції буття. 3. Ідеалістичні концепції буття.

	4. Основні форми і модуси буття. 5. Рух, простір, час як категоріальні визначення буття. 6. Соціальний простір та соціальний час як форми буття людей у культурі.
	Тема 2.2. Специфіка людського буття. 1. Проблема людини в історії філософської думки. 2. Проблема походження людини. 3. Сутність та природа людини. 4. Проблема сенсу людського життя.
	Тема 2.3. Філософське поняття свідомості. 1. Історико-філософські концепції свідомості: 2. Ідеалістичне розуміння свідомості. 3. Матеріалістичне розуміння свідомості як вищої форми відображення дійсності. 4. Проблема походження, розвитку і сутності свідомості. 5. Структура свідомості, її рівні та функції. Суспільна свідомість та її форми. 6. Свідомість та самосвідомість.
	Тема 2.4. Філософські основи пізнання. 1. Пізнання як предмет філософського аналізу. 2. Види, рівні та форми пізнання. 3. Методологія наукового пізнання. 4. Проблема істини в філософії та науці.
	Тема 2.5. Філософське осмислення соціального буття. 1. Особливості буття соціального. Проблема побудови теоретичної моделі суспільства. Суспільство як система. 2. Форми організації суспільного буття. Матеріальне та духовне виробництво. 3. Поняття соціальної структури суспільства. 4. Поняття інформаційного суспільства. 5. Єдність та розмаїття всесвітньої історії. Лінійна та нелінійна модель історичного часу. 6. Філософія глобальних проблем.

Практичні заняття

Основні завдання циклу практичних занять мають сприяти засвоєнню теоретичного матеріалу з курсу «Вступ до філософії», набуттю навичок застосування основних принципів, методів та форм пізнавального процесу у професійній (науково-дослідницькій) діяльності. Основні завдання циклу практичних занять полягають у тому, аби студенти оволоділи практикою ведення дискусійного обговорення теоретичних питань і проблем, набули навички публічних виступів.

№ з/п	Назва теми, перелік основних питань, теми доповідей та рекомендована література
1.	Тема 1. Філософія як специфічний тип знання та світогляд. 1. Умови формування і виникнення філософії. 2. Структура світоглядного знання. 3. Характеристика основних розділів філософського знання. 4. Місце філософії серед інших систем людського знання про світ. 5. Роль філософії у самопізнанні людини. Першоджерела: <ul style="list-style-type: none"> • Кассирер Е. Міф та релігія // https://westudents.com.ua/glavy/94260-mf-ta-relgya.html • Дильтей В. Типи світогляду і виявлення їх у метафізичних системах // https://westudents.com.ua/glavy/94253-vlgelm-diltey-1833-1911.html

2.	<p>Тема 2. Особливості класичної філософії: від Античності до Нового часу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Космоцентризм давньогрецької філософії. 2. Геоцентризм середньовічної філософії. 3. Антропоцентризм і гуманізм філософії доби Відродження. 4. Основні риси філософії Нового часу: гносеологізм, деїзм, механіцизм. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Платон. Держава / Пер. з давньогр. Д. Коваль. – Київ: Основи, 2000. – 355 с. // http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Derzhava.compressed.pdf • Арістотель. Політика / Пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка. — К.: Основи, 2000. — 239 с. http://litopys.org.ua/aristotle/arist.htm https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Polityka/ • Декарт Р. Головні правила методу // https://westudents.com.ua/glavy/94209-golovn-pravila-metodu.html
3.	<p>Тема 3. Особливості класичної філософії: школи, напрями, представники.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика онтологічної і гносеологічної сторони основного питання філософії. 2. Матеріалізм як спосіб вирішення основного питання філософії. Видиматеріалізму. 3. Ідеалізм як спосіб вирішення основного питання філософії. Види ідеалізму. 4. Характеристика монізму, дуалізму та плюралізму як типів онтології. 5. Агностицизм як напрям філософії. 6. Особливості діалектичної філософії. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Арістотель. Категорії // https://westudents.com.ua/glavy/94212-rozdl-3-kategor-filosof-h-zmst-funkts.html • Кант І. Критика чистого розуму // https://westudents.com.ua/glavy/94229-kritika-chistogo-rozumu.html
4.	<p>Тема 4. Особливості некласичної філософії: напрями, школи, представники.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості некласичної філософії на відміну від класичної 2. Характеристика основних напрямів некласичної філософії: 3. Характеристика позитивізму як сцієнтичного напрямку некласичної філософії на прикладі вчень О. Конта, Г. Спенсера, Дж. С. Мілля; 4. Ірраціоналістичні вчення про світову волю А. Шопенгауера, волю до влади Ф. Ніцше; 5. Особливості філософії життя на прикладі вчень В. Дільтея, А. Бергсона; 6. Характеристика основних положень екзистенціалізму на прикладі вчень С. К'єркегора, М. Гайдеггера, К. Ясперса, Г.-О. Марселя, А. Камю, Ж.-П. Сартра; 7. Психоаналітична філософія З. Фрейда, К. Г. Юнга, Е. Фромма; 8. Феноменологія Е. Гуссерля; 9. Герменевтичне вчення Х. Г. Гадамера, П. Рікера; 10. Антропологічні вчення М. Шелера, Г. Плеснера, А. Гелена. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сартр Ж.П. Екзистенціалізм – це гуманізм // https://westudents.com.ua/knigi/622-flosofya-guberskiy-lv.html • Шелер М. Місце людини в космосі // https://westudents.com.ua/glavy/94299-maks-sheler-1874-1928.html
5	<p>Тема 5. Філософський зміст проблеми буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розуміння буття на різних етапах розвитку філософії. 2. Типи онтології (матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм, пантеїзм, реалізм). 3. Основні форми і модуси буття.

	<p>4. Соціальний та культурно-історичний час та простір.</p> <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Арістотель, Метафізика / Пер. О. Юдін. – Х.: Фоліо, 2020. – 300 с. • Гегель Г.В.Ф. Наука логіки // https://westudents.com.ua/glavy/94223-georg-vlgelm-frdrh-gegel-1770-1831.html • Гайдеггер М. Що таке метафізика? // https://westudents.com.ua/glavy/94210-martn-gaydegger-1889-1976.html
6	<p>Тема 6. Специфіка людського буття.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема людини в античній філософії. 2. Проблема людини у середньовічній філософії та філософії доби Відродження. 3. Проблема людини у філософії Нового часу. 4. Проблема людини у некласичній філософії. 5. Єдність біологічного і соціального в людині. 6. Роль культури та суспільства в становленні людини. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Скворода Г. Дружня розмова про душевний світ // https://westudents.com.ua/glavy/94241-drujeskiy-razgovor-o-dushevnom-mire.html • Скворода. Кольцо // https://westudents.com.ua/glavy/94239-grigory-skovoroda-1722-1794.html <p>Фромм Е. Втеча від свободи // https://ua-book.com/knyhy/psykholohiia/zarubizhna-psykholohiia/vtecha-vid-svobody-erikh-fromm/</p>
7	<p>Тема 7. Філософське поняття свідомості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема походження та сутність свідомості. 2. Відображення та його форми. 3. Структура, форми та рівні свідомості. 4. Соціальна природа свідомості. Свідомість і праця. Свідомість і мова. 5. Суспільна свідомість та її форми. 6. Свідомість та самосвідомість. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Гегель Г.В. Феноменологія духу // https://westudents.com.ua/glavy/94411-georg-vlgelm-frdrh-gegel-1770-1831.html • Юркевич П.Д. Серце та його значення у духовному житті людини, згідно з ученням слова божого // https://westudents.com.ua/glavy/94416-sertse-ta-yogo-znachennya-u-duhovnomu-jitt-lyudini-zgdno-z-uchennyam-slova-bojogo.html • Франк С. Душа людини // https://westudents.com.ua/glavy/94417-semen-frank-1877-1950.html
8	<p>Тема 8. Філософські основи пізнання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність пізнання в історії філософії. 2. Особливості і структура пізнавального процесу. 3. Методи і прийоми пізнання. 4. Взаємозв'язок чуттєвого та раціонального в пізнанні. 5. Розсудок і розум, раціональне та ірраціональне в пізнанні. 6. Наукове пізнання та його особливості. <p>Першоджерела:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Рассел Б. Людське пізнання. Його сфера та межі // https://westudents.com.ua/glavy/94337-bertran-rassel-1872-1970.html • Кун Т. Структура наукових революцій. //

<https://westudents.com.ua/glavy/94347-tomas-kun-1922-1996.html>

9

Тема 9. Філософське осмислення соціального буття.

1. Філософія історії як філософське знання.
2. Розвиток філософських поглядів на історію, її сенс і спрямованість.
3. Лінійна та циклічна історіософські концепції.
4. Філософське розуміння цивілізації.
5. Теорії постіндустріального та інформаційного суспільства Д. Белла та Е. Тоффлера.
6. Концепт «суспільства ризику» як основа теоретичної рефлексії техногенного суспільства.
7. Сутність екологічного імперативу виживання людства.

Першоджерела:

- Тоффлер Е. Третя хвиля // https://chtyvo.org.ua/authors/Toffler_Alvin/Tretia_Khvyliia_vyd_2000/
- Бауман З. Глобалізація. Наслідки для людини і суспільства. // https://chtyvo.org.ua/authors/Bauman_Zygmunt/Hlobalizatsiia_Naslidky_dlia_liudyny_i_suspilstva/

6. Самостійна робота студента

Засвоєння змісту дисципліни «Вступ до філософії» разом із аудиторними заняттями передбачає виконання студентами самостійної роботи з метою самоконтролю знань та підготовки до занять. Систематична самостійна робота дає можливість закріпити матеріал курсу, акцентує увагу на головних проблемах тем, що вивчаються.

Самостійна робота студентів передбачає:

1. підготовку усних відповідей за тематикою практичного заняття;
2. підготовку до участі у обговоренні питань практичного заняття;
3. опрацювання першоджерел;
4. підготовку до модульної контрольної роботи.

З дисципліни «Вступ до філософії» передбачена навчальним планом **МКР**.

МКР виконується на практичному занятті.

Перелік питань до МКР – ч.1:

1. Предмет філософії. Філософія як теоретична свідомість та теоретична основа світоглядного знання.
2. Філософія та світогляд.
3. Загальне та відмінне у філософії та інших історичних типах світогляду: філософія та міф.
4. Загальне та відмінне у філософії та інших історичних типах світогляду: філософія та релігія.
5. Історична зміна предмета філософії.
6. Характеристика основних розділів філософського знання.
7. Філософія як основа наукового пізнання і джерело розвитку наук.
8. Місце та функції філософії в культурі.
9. Основне питання філософії та його роль у визначенні філософських напрямів. Дві сторони основного питання філософії (онтологічна і гносеологічна).
10. Матеріалізм та ідеалізм як протилежні способи вирішення основного питання філософії: лінія Демокрита і лінія Платона в історії пізнання.
11. Види матеріалізму: стихійний натурфілософський, природничо-науковий, метафізичний, діалектичний або історичний.
12. Види ідеалізму: об'єктивний, суб'єктивний.
13. Монізм, дуалізм та плюралізм як типи онтології.
14. Філософський монізм як принцип побудови системи знань на прикладі монізму Б. Спінози у вченні про субстанцію.

15. Філософський дуалізм як принцип побудови системи знань на прикладі дуалізму Р. Декарта у вченні про субстанцію.

16. Монізм – вчення про буття у Середньовічній філософії (Августин Арелій, Фома Аквінський)

17. Агностицизм в античній філософії.

18. Агностицизм у вченні Д. Юма.

19. Агностицизм у вченні І. Канта.

20. Діалектика меж і можливостей людського пізнання у вченні І. Канта.

21. Діалектика Й.Г. Фіхте.

22. Принципи діалектичного розвитку у вченні В.Ф. Шеллінга.

23. Ідеалістична діалектика Г.В.Ф. Гегеля

24. Характеристика основних законів діалектики.

25. Особливості матеріалістичної діалектики К. Маркса та Ф. Енгельса.

Перелік питань до МКР – ч. 2:

1. Кінець класичної філософії і умови появи некласичної. Особливості некласичної філософії на відміну від класичної.

2. Позитивізм як сцієнтичний напрям некласичної філософії (О. Конт, Г. Спенсер, Дж. С. Мілль);

3. Волюнтаризм (іраціоналістичні вчення про світову волю А. Шопенгауера, волю до влади Ф. Ніцше);

4. Філософія життя (В. Дільтей, А. Бергсон).

5. Екзистенціалізм (С. К'єркегор, М. Гайдеггер, К. Ясперс, Г.-О. Марсель, А. Камю, Ж.-П. Сартр)

6. Фрейдизм і психоаналіз (З. Фройд, К. Г. Юнг, Е. Фромм)

7. Феноменологія (Е. Гуссерль)

8. Герменевтика (Х. Г. Гадамер, П. Рікер)

9. Антропологія як напрям некласичної філософії (М. Шелер, Г. Плеснер, А. Гелен).

10. Розуміння буття на різних етапах розвитку філософії.

11. Типи онтології (матеріалізм, ідеалізм, монізм, дуалізм, плюралізм, пантеїзм, реалізм).

12. Основні форми і модуси буття.

13. Рух, простір, час як категоріальні визначення буття.

14. Соціальний та культурно-історичний час та простір.

15. Концепції людини в історії філософії: загальна характеристика.

16. Проблема людини в античній філософії.

17. Проблема людини у середньовічній філософії та філософії доби Відродження.

18. Проблема людини у філософії Нового часу.

19. Проблема людини у некласичній філософії.

20. Сутність та природа людини.

21. Людина як особистість та типи особистості.

22. Категорії людського існування (осмислення сенсу життя, смерті та безсмертя людини).

23. Пізнання як предмет філософського дослідження.

24. Основні складові пізнавальної діяльності: суб'єкт, об'єкт, мета, ціль, засоби, результат.

Рівні та форми пізнання.

25. Поняття методу та методології пізнання. Класифікація пізнавальних методів.

26. Теорія як найрозвинутіша форма наукового пізнання. Поняття закону.

27. Вчення про істину, її основні характеристики. Теорії істини.

28. Особливості буття соціального. Проблема побудови теоретичної моделі суспільства.

Суспільство як система.

29. Форми організації суспільного буття. Матеріальне та духовне виробництво.

30. Поняття соціальної структури суспільства.

31. Поняття інформаційного суспільства.

32. Єдність та розмаїття всесвітньої історії. Лінійна та нелінійна модель історичного часу.

33. Філософія глобальних проблем.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється.

Навчальні заняття проводяться у дистанційному режимі з використанням синхронної або асинхронної моделі освітньої взаємодії.

Пропущені контрольні заходи

Якщо контрольні заходи пропущені з поважних причин (хвороба або вагомі життєві обставини), студенту надається можливість виконати контрольне завдання протягом найближчого тижня.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. ВИДИ КОНТРОЛЮ ТА РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ (PCO)

Семестровий контроль з дисципліни «Вступ до філософії» передбачений у вигляді заліку, тому PCO включає оцінювання заходів поточного контролю з дисципліни впродовж семестру.

Основними видами навчальних занять є лекція і практичне заняття.

Рейтингова оцінка здобувача складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю і заохочувальних балів.

Згідно з «Положенням про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського» заборонено оцінювати присутність або відсутність здобувача на аудиторному занятті, в тому числі нараховувати за це заохочувальні або штрафні бали.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру у процесі навчання для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення освітнього компонента «Вступ до філософії».

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на практичних заняттях	72	8	9	72
2	МКР (2 год.) (МКР може складатися з двох частин по 1 год. кожна)	28	28 (14 x 2)	1 (2)	28
Всього					100

Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» АС Електронний кампус.

Система рейтингових балів та критерії оцінювання

1. Робота на практичних заняттях:

Ваговий бал – **8**. Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює 8 балів × 9 видів робіт = **72 бали**.

До видів робіт відносяться: відповіді на практичних заняттях, участь у обговоренні питань практичних занять; опрацювання першоджерел.

● Відповіді на практичних заняттях. Ваговий бал – 8. Кількість відповідей - 3. (Максимальна кількість балів - 24).

- Участь у обговоренні питань практичних занять. Ваговий бал – 8. Кількість відповідей - 2. (Максимальна кількість балів - 16).

- Опрацювання першоджерел. Ваговий бал – 8. Кількість відповідей (есе) - 4. (Максимальна кількість балів - 32).

Чотири рівні оцінювання:

“відмінно” – повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації) – студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в заданому обсязі, правильно і обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних комунікативних ситуаціях — **8 балів**;

“добре” – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з несуттєвими недоліками, які допускає студент –**7-6 балів**;

“задовільно” – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації), студент засвоїв основний теоретичний матеріал, але допускає неточності –**5 - 4 бали**;

“незадовільно”— відповідь не відповідає вимогам до «задовільно» – **3-0 балів**.

2. Виконання модульної контрольної роботи:

Ваговий бал - **14**. Загальна кількість балів 28 (може бути дві частини МКР) Модульний контроль (максимальна кількість балів за одну частину МКР складає 14): *14 балів* – “відмінно”, – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності

відповідь на поставлені питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

12-13 балів– “добре”, не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

10-11 балів – “задовільно”, відсутність відповіді на певні питання, або неправильна відповідь на них, що свідчить про поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – “незадовільно”, тобто незасвоєння окремих тем.

Відповідь на тестове завдання з варіантами відповідей оцінюється у такому ж процентному відношенні.

Відповідь на тестове завдання з варіантами відповідей оцінюється у такому ж процентному відношенні.

Заохочувальні бали передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни (наприклад, участь у факультетських, інститутських олімпіадах з філософії, участь у конкурсах студентських наукових робіт, участь у наукових конференціях).

Штрафні бали не передбачені.

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥ 36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р + співбесіда.

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р. + співбесіда. Залік проводиться в період останніх двох тижнів теоретичного навчання у семестрі, як правило, на останньому за розкладом занятті з навчальної дисципліни «Вступ до філософії».

У разі складання заліку, студентам пропонується опрацювати 4 питання (надати розгорнуту відповідь на кожне питання та розкрити суть питання під час проведення співбесіди). Орієнтовний перелік питань на залік додається.

Ваговий бал - 25. Максимальна кількість балів 100 балів: 4 x 25 балів = 100 балів

24-25 балів – “відмінно”, – повна, чітка відповідь, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

19-23 бали – “добре”, не зовсім повна відповідь на поставлене питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповіді.

15-18 балів – “задовільно”, відсутність відповіді на питання, або неправильна відповідь на нього, що свідчить про поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповіді.

0-14 балів – “незадовільно”, тобто незасвоєння тем дисципліни.

Результати контрольних заходів доступні до ознайомлення авторизованим користувачам в їх особистих кабінетах автоматизованої інформаційної системи «Електронний кампус».

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова) + співбесіда.

Максимальна сума балів складає **100**.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів після ознайомлення з результатом, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного.

9. Додаткова інформація з дисципліни.

Зарахування сертифікатів проходження дистанційних чи онлайн курсів здійснюється згідно п. 2.2. Положення про визнання в КПІ ім. Ігоря Сікорського результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті затверджено наказом від 01.10.2020 р. № 7/177.

Орієнтовний перелік питань на залік

1. Поясніть онтологічні та світоглядні передумови виникнення філософії.
2. Поясніть способи та форми буття філософії.
3. Що таке філософія? Предмет, структура та роль у формуванні Європейської культури.
4. Поясніть сутність, структуру та історичні типи світогляду.
5. Розкрийте взаємозв'язок філософії та світогляду.
6. Порівняйте західну та східну моделі (парадигми) філософії.
7. Проаналізуйте космоцентризм античної філософії, коло її основних проблем.
8. Поясніть переорієнтацію античного філософування від проблем космосу до людини та етичний раціоналізм Сократа.
9. Проаналізуйте вчення Платона про ідеї, його етичні та політичні погляди.
10. Сутність теорії держави у Платона та Аристотеля.
11. Розкрийте сутність вчення Аристотеля про причини та початки буття та пізнання.
12. Розкрийте актуальність етичної проблематики в філософії епохи еллінізму.
13. Поясніть теоцентризм філософії Середньовіччя.
14. Концепція нової науки та наукового методу в філософії Ф. Бекона та Р. Декарта.
15. Поясніть сутність емпірично-індуктивної методології Ф. Бекона.
16. Поясніть значення правил мислення та раціоналістичної методології Р. Декарта у науковому пізнанні.
17. Назвіть та прокоментуйте основні ідеї філософії Б. Спінози.
18. Розкрийте основні положення вчення Г. Ляйбніца про монади.
19. Сформулюйте новий соціальний ідеал у філософії Просвітництва
20. Проаналізуйте основні філософські ідеї І. Канта, дайте визначення категоричного імперативу.
21. Розкрийте сутність об'єктивного ідеалізму Г. Гегеля на прикладі створеної ним системи.
22. Проаналізуйте діалектичний метод Г. Гегеля.
23. Розкрийте сутність антропологічного матеріалізму Л. Фюєрбаха.
24. Поясніть сутність матеріалістичного розуміння історії в філософії К. Маркса.
25. Поясніть особливості неklasичної філософії на відміну від класичної.
26. Проаналізуйте основні положення позитивізму та його розвиток у ХХ ст.
27. Поясніть філософію Ф. Ніцше як метафізику волі та переоцінку цінностей.
28. Розкрийте зміст проблеми несвідомого в психоаналітичній антропології З. Фрейда.
29. Визначте місце концепції людини у філософії Е. Фромма.
30. Поясніть феноменологію як нову методологію дослідження свідомості у ХХ ст.
31. Охарактеризуйте екзистенціалізм Ж.П. Сартра.
32. Розкрийте особливості концепції абсурду в філософії А. Камю.
33. Охарактеризуйте позитивізм та його історичні форми.
34. Розкрийте сутність проблеми людини в філософських роздумах Г. Сковороди.
35. Назвіть основні положення філософського вчення про буття та основні форми буття.
36. Охарактеризуйте філософські та природничо-наукові концепції простору і часу.
37. Розкрийте сутність категорії руху як способу існування реальності. Проаналізуйте проблему свідомості в історії філософії.
38. Проаналізуйте властивості та структуру свідомості.
39. Розкрийте взаємозв'язок свідомості та мови.
40. Охарактеризуйте структуру та сутність суспільної свідомості.
41. Поясніть взаємозв'язок чуттєвого та раціонального в пізнанні.
42. Порівняйте форми чуттєвого та логічного пізнання. Розкрийте їх роль у науковому пізнанні.
43. Дайте типологію та розкрийте сутність методів наукового пізнання.
44. Охарактеризуйте сутність філософського вчення про істину.
45. Поясніть характеристики та критерії істини.
46. Проаналізуйте філософські проблеми антропогенезу.
47. Проаналізуйте ознаки людського в людині.
48. Охарактеризуйте біологічне та соціальне в людині.
49. Сформулюйте глобальні проблеми сучасності. Дайте їх аналіз.
50. Порівняйте лінійну та нелінійну моделі філософії історії.

В умовах дистанційного режиму організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання: система Електронний кампус, ресурси платформи дистанційного навчання «Сікорський», сервіс «Google Classroom». Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни і засвоєння матеріалу використовуються сервіси для організації онлайн-конференцій та відеозв'язку (наприклад, «Zoom»), електронна пошта, месенджери (Viber, WhatsApp, Telegram, google документи).

Навчальний процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Ухвалено кафедрою філософії (протокол № 21 від 25.05.23)

Погоджено Методичною комісією ННІАТЕ КПІ ім. Ігоря Сікорського (протокол № 9 від 26.05.2023 р.)